

Proces windykacyjny w Portugalii

Opracowanie przygotowane przez Kancelarię Macedo Vitorino & Associados przy współpracy z Wydziałem Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Lizbonie.

MACEDO VITORINO & ASSOCIADOS
Sociedade de Advogados, RL

AMBASADA RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ W LIZBONIE

WYDZIAŁ PROMOCJI
HANDLU I INWESTYCJI

Proces windykacyjny w Portugalii

Kancelaria Prawna Macedo Vitorino & Associados powstała w 1996 roku i specjalizuje się w doradztwie prawnym dla klientów krajowych i zagranicznych w poszczególnych sektorach działalności, m.in. w sektorze finansowym, telekomunikacyjnym i energetycznym, a także w inwestycjach w Afryce.

Od momentu powstania Macedo Vitorino & Associados ściśle współpracuje z najbardziej prestiżowymi kancelariami prawnymi w Europie i Stanach Zjednoczonych, co pozwala nam doradzać w operacjach międzynarodowych szybko, profesjonalnie i efektywnie. Kancelaria Macedo Vitorino & Associados cytowana jest przez jedenaście z osiemnastu międzynarodowych portali, zajmujących się rankingami firm świadczących usługi prawne. Nasza skuteczność podkreślają także: IFLR 1000 "Project Finance", "Corporate Finance" oraz "M&A".

W celu uzyskania szerszych informacji o działalności Kancelarii Macedo Vitorino & Associados prosimy odwiedzić naszą stronę internetową www.macedovitorino.com lub skontaktować się z nami telefonicznie lub e-mailowo.

Tel: (351) 21 324 1900 - Fax: (351) 21 324 1929

E-mail: ebento@macedovitorino.com

[Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Lizbonie](#) jest placówką Ministra Gospodarki, działająca w ramach polskiej placówki dyplomatycznej w Portugalii, której celem jest wspieranie polskich firm, w tym w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw w procesie internacjonalizacji na rynku portugalskim, a także udzielenie pomocy firmom portugalskim, zainteresowanym importem polskich towarów i usług lub inwestycjami w Polsce.

Zachęcamy do współpracy z nami, w tym celu prosimy o kontakt telefoniczny na numer (00351) 213013327 lub mailowy na adres lisboa@trade.gov.pl, jak również zachęcamy do odwiedzenia naszej strony internetowej www.lisbon.trade.gov.pl.

Informacje zawarte poniżej nie powinny być traktowane jako profesjonalne doradztwo. Jeżeli są Państwo zainteresowani uzyskaniem porady prawnej w podobnych sprawach, prosimy o kontakt z prawnikami Kancelarii, z których usług zwykle Państwo korzystają.

Jeśli są Państwo Klientem Macedo Vitorino & Associados, prosimy skontaktować się z nami, dzwoniąc lub pisząc pod numery zamieszczone powyżej.

Spis treści

1. Wstęp.....	1
2. Postępowanie nakazowe (<i>Procedimento de injunção</i>).....	1
3. Europejski nakaz zapłaty (<i>Procedimento europeu de injunção de pagamento</i>).....	1
4. Postępowanie sądowe (<i>Ação Ordinaria</i>).....	2
5. Postępowanie egzekucyjne (<i>Processo de execução</i>).....	2
6. Postępowanie upadłościowe (<i>Processo de Insolvencia</i>).....	3
7. Wnioski	4

1. Wstęp

Republika Portugalska uplasowała się w 2012 roku na 33. miejscu wśród ogółu odbiorców polskich towarów, Polska natomiast była w tym samym roku na 39. w analogicznym zestawieniu. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, wartość obrotu handlowego między krajami wyniosła w 2012 roku ok. 878,6 mln euro. Świadczy to o coraz szerszej współpracy polskich przedsiębiorców z Portugalią. Jak w każdym biznesie zdarzają się jednak problemy, w szczególności związane z finansami. Zatem co zrobić kiedy portugalski kontrahent nie wywiąże się z umowy i nie zapłaci za dostarczony towar lub wykonaną usługę? Jakimi narzędziami prawnymi możemy się posłużyć?

2. Postępowanie nakazowe (*Procedimento de injunção*)

Jest to procedura mająca na celu wyegzekwowanie od dłużnika należnych wierzycielowi świadczeń. W stosunku do zwykłego procesu, postępowanie nakazowe ma charakter przyspieszony i uproszczony. Ważnym jest fakt, iż procedura wszczynana jest za sprawą pisemnego wniosku wierzyciela, w którym to, zwięźle przedstawia fakty leżące u podstaw swojego roszczenia. Procedura zostaje wszczęta w ciągu 30 dni od momentu złożenia wniosku. Powyższe postępowanie stosuje się do zobowiązań wynikających z umów o wartości nie przekraczającej 15.000 euro lub obowiązków wynikających z transakcji handlowych objętych Dekretem 23/2003 z dnia 17 lutego 2003 roku, bez względu na wartość zobowiązania. Wniosek składa się do sądu miejsca wykonania zobowiązania lub do sądu miejsca zamieszkania dłużnika. Po złożeniu wniosku w przedmiocie wydania nakazu zapłaty, dłużnik musi być o tym fakcie przez wierzyciela poinformowany. Istnieje także możliwość przesłania wniosku drogą elektroniczną, co znacznie usprawnia postępowanie. Profesjonalny pełnomocnik może złożyć wniosek za pośrednictwem platformy internetowej *Citius*. Warto pamiętać, że jeżeli nakaz nie zostanie wydany przez sąd, powód może być pociągnięty do odpowiedzialności za powstałe z tego tytułu szkody w stosunku do pozwanego. Opłata sądowa od pozwu jest tzw. „widelkowa”.

3. Europejski nakaz zapłaty (*Procedimento europeu de injunção de pagamento*)

Europejski nakaz zapłaty upraszcza, przyspiesza i zmniejsza koszty sporów transgranicznych dotyczących bezspornych roszczeń pieniężnych w sprawach cywilnych i handlowych. Charakter transgraniczny ma sprawa, w której co najmniej jedna ze stron ma miejsce zamieszkania lub miejsce stałego pobytu w państwie członkowskim innym, niż państwo członkowskie sądu rozpoznającego sprawę. Europejski nakaz zapłaty jest uznawany i wykonywany we wszystkich państwach członkowskich, z wyjątkiem Danii. Procedury tej nie można zastosować w sprawach podatkowych, celnych lub administracyjnych.

Wniosek o wydanie ENZ składany jest w formie standardowego formularza i załączany do żądania europejskiego nakazu zapłaty. Roszczenia pieniężne muszą być zlikwidowane i płatne w dniu złożenia wniosku do europejskiego nakazu zapłaty. Jeśli roszczenie jest zasadne, Sąd wydaje nakaz w ciągu 30 dni poczynając od daty jego złożenia. W Portugalii sądem właściwym do rozpoznania postępowania w sprawie wydania europejskiego nakazu zapłaty jest Sąd w Porto.

4. Postępowanie sądowe (*Ação Ordinária*)

Postępowanie sądowe w procesie cywilnym obejmuje między innymi czynności sądów powszechnych, związane z rozstrzygnięciem spraw cywilnych oraz zabezpieczeniem roszczeń, wykonaniem orzeczeń sądowych i tytułów egzekucyjnych.

Acção Ordinária to rodzaj postępowania sądowego charakteryzującego się zorganizowaną procedurą. Wykorzystywane jest, gdy w sprawie nie znajduje zastosowania inna procedura szczególna. *Acção ordinária* składa się z kilku etapów.

Pierwsza faza dotyczy złożenia pozwu oraz odpowiedzi ze strony pozwanej. Ważnym jest, że Sąd umocowany jest do oddalenia powództwa już na tym etapie, chociażby pozwany jeszcze na nie odpowiedział, gdy dojdzie do wniosku, że powództwo jest niezasadne. W tzw. pośredniej fazie procesu sędzia ustala fakty w sprawie oraz przeprowadza postępowanie dowodowe. Kolejnym etapem jest ustna dyskusja stron, po czym w ostatniej fazie, sędzia wydaje wyrok w sprawie. W Portugalii postępowanie przed sądami powszechnymi jest dwuinstancyjne.

5. Postępowanie egzekucyjne (*Processo de execução*)

Celem postępowania egzekucyjnego jest zaspokojenie w drodze przymusowej, roszczenia wierzyciela z majątku dłużnika i co ważne, niezależnie od jego woli. W określonych przez prawo przypadkach, istnieje także możliwość egzekucji należności z majątku osoby trzeciej. Dzieje się tak, gdy aktywa związane są z gwarancją kredytową lub działanie osoby trzeciej jest prowadzone ze szkodą dla wierzyciela. Egzekucja może być także prowadzona wobec spadkobiercy dłużnika.

Procedura jest uruchamiana, gdy dłużnik nie uregulował długu w sposób dobrowolny. Postępowanie zaczyna się wraz z momentem złożenia wniosku do sądu miejsca zamieszkania dłużnika lub miejsca położenia jego siedziby. Jeśli sąd uzna roszczenie wierzyciela za zasadne wydaje tytuł egzekucyjny, który jest stwierdzeniem istnienia długu i obowiązkiem świadczenia dłużnika na rzecz wierzyciela. Podobnie jak w prawie polskim, tytuł egzekucyjny winien być zaopatrzony w klauzule wykonalności, która poświadcza, że dany tytuł egzekucyjny nadaje się do wykonania w drodze przymusu. Jeśli wyegzekwowana kwota nadal nie pokrywa należnych wierzytelności, dług wciąż istnieje a dłużnik obowiązany jest do uregulowania zaległości. Działania egzekucyjne, przeprowadzane są przez radcę prawnego wykonawczego, wyznaczonego przez wnioskodawcę lub przez sąd. Jeśli w danym okręgu nie ma żadnego radcy prawnego uprawnionego do przeprowadzenia egzekucji, może to uczynić powołany przez sąd

urzędnik. Należy pamiętać, że kiedy wartość przedmiotu sporu jest większa niż 14.963,94 euro, istnieje przymus adwokacki.

Koszty egzekucyjne obejmują opłaty i koszty prawne. Opłaty wnoszone na rzecz urzędnika - ustalane są przez prawo w zależności od wykonywanych czynności.

Egzekucja może być przeprowadzona z ruchomości (np. samochód), nieruchomości, jak też z pensji, lokat bankowych, obligacji lub papierów wartościowych. Nie mogą być jednak zajęte rzeczy, które nie są przedmiotem obrotu gospodarczego.

Instrumentem w rękach dłużnika jest środek zaskarżenia w postaci *oposição* – odwołania, które musi być złożone w ciągu 10 dni od dnia dostarczenia mu tytułu egzekucyjnego.

6. Postępowanie upadłościowe (*Processo de Insolvência*)

Zgodnie z prawem portugalskim "upadłość" jest definiowana jako niezdolność dłużnika do spełnienia swoich zobowiązań w terminie ich wymagalności.

Aby wszcząć postępowanie upadłościowe, wierzyciel musi wykazać, iż dłużnik nie jest w stanie spełnić zobowiązań w terminie ich wymagalności lub w przypadku osób prawnych, że zobowiązania są wyraźnie wyższe niż aktywa spółki. Postępowanie upadłościowe może być wszczęte na wniosek dłużnika w sądzie właściwym ze względu na jego miejsce zamieszkania lub siedzibę. Ponadto, wniosek ten może być także złożony do sądu, w którym to okręgu dłużnik miał centrum swoich interesów.

Sąd odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu przestrzegania przepisów prawa, a w szczególności dokonuje wstępnej oceny czy niewypłacalność i plany płatności zatwierdzone przez wierzycieli są legalne i mogą być ratyfikowane.

Procedura będzie zainicjowana, jeżeli nastąpi chociażby jedna z wymienionych w ustawie sytuacji. Oto niektóre z nich:

1. Zawieszenie długów z tytułu rozliczenia,
2. Niezastosowanie się do jednego lub więcej zobowiązań, ukazujące, że dłużnik nie jest w stanie spełnić swoich zobowiązań w terminie ich wymagalności,
3. Zniknięcie właściciela spółki lub członków zarządu, ewentualnie podanie się do dymisji bez wyznaczenia odpowiedniego zastępstwa,
4. Tworzenie fikcyjnych roszczeń,
5. Brak odpowiednich aktywów w celu zabezpieczenia długu,
6. Niedotrzymanie zobowiązań zawartych w planie upadłości lub planie spłat zatwierdzonych przez wierzycieli w postępowaniu upadłościowym już toczącym się,

7. Nadwyżka pasywów nad aktywami wykazana w ostatnim bilansie lub opóźnienie więcej niż dziewięć miesięcy w zatwierdzeniu i składaniu sprawozdań finansowych.

Wierzyciele są zobowiązani do oceny kondycji finansowej firmy i wspólnie decydują czy likwidacja jest zasadna w określonych warunkach. Ustawa przyznaje wierzycielowi możliwość zatwierdzenia planu naprawczego spółki, jeśli ogłoszenie upadłości nie nastąpi.

W odniesieniu do majątku dłużnika, skutkiem ogłoszenia upadłości jest niezwłoczne pozbawienie prawa do zarządzania i rozporządzania aktywami wchodzącymi w skład majątku. Poczynając od tej chwili, uprawnienia te przysługują zarządcy. Co do zasady, czynności prawne dokonane przez upadłego z naruszeniem tych ustaleń są nieskuteczne.

7. Wnioski

Mając na uwadze powyższe informacje, stwierdzić należy, iż wierzyciel w Portugalii dysponuje kilkoma mocnymi instrumentami prawnymi w celu dochodzenia swoich praw. W ramach wejścia w życie nowelizacji do Kodeksu Postępowania Cywilnego (*codigo de processo civil*), portugalski ustawodawca zadbał również o przyspieszenie postępowania windykacyjnego i egzekucyjnego oraz lepszą jego organizację.